

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIII. Acediæ filiæ sex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

test intelligi David maledixisse montibus Gelboe, ut legitur 2. Reg. 1. scilicet propter eadem rebus irrationalibus, in quantum sunt creaturae Dei, est peccatum blasphemie. Denique maledicere eis secundum se consideratis (quomodo rustici maledicunt vaccis v. g. vel instrumentis laboris sui) est otiosum & vanum. Et per consequens illicitum. Non tamen mortale: quia non magis mortale est ipsis v. g. mortem optare, quam inferre. Optare verò ut eas diabolus auferat, verbum & desiderium est purè otiosum & vanum; idedque secundum se præcisè non habet nisi malitiam verbi & desiderii otiosi.

230 Porro ex iis quæ S. Doctor dixit supra n. 228, conficitur, posse esse licitum maledicere diei, quæ quis natus est, vel conjugatus, non ratione sui, sed ratione mali quod illo die accidit, ita ut non optetur diem illum non fuisse simpliciter, sed non fuisse causam mali, abstrahendo ab ordinatione vel permissione divina. Sic enim Job maledixit diei natiuitatis suæ, sicut & Hieremias, cum dixit e. 20. *Maledicta dies in qua natus sum*; ut scilicet tanta mala viderem, & tantum excidium annuntiare deberem populo meo. Quod profectò dixit non spectatis omnibus, sed abstrahendo ab ordinatione divina, solumque considerando naturalia bona, vel supernaturalia gratiæ & gloriæ, quæ populus per malorum illorum tolerantiam potuit promereri. Denique solum id Propheta dixit ad exprimendum sensum naturæ, calamitates illas patientis, quæ abstrahendo à bonis supernaturalibus alterius vite, solumque spectatis naturalibus vite præsentis, dicat melius esse non nasci, quam ad tantas misérias nasci. Ita Sylvius, Binsfeldius, &c.

CAPUT XXII.

Definitio & malitia acedia.

231 **A**cedia dupliciter sumitur. Primò generaliter pro quocumque animi languore, & fastidio quo fit ut refugiat quis spirituale bonum quod est in exercitio singularum virtutum, ob ejus difficultatem. Et sic non pertinet ad aliquod vitium speciale (inquit S. Thomas 2. 2. q. 35. a. 2.) sed ad omnia vitia; speciemque sumit pro specifica eorum diversitate. Secundò specialiter pro vitio inter capitalia septimo: & sic definitur tristitia de bono divino seu divinitus præcepto, ita aggravans animum hominis, ut nihil ei agere libeat, sed si quid agat, illibenter agat. Prior pars definitionis sumitur ex S. Thoma loco citato a. 3. ad 2. ubi dicit, quòd *acedia non est recessus à quocumque spirituali bono, si quis enim contristetur, de hoc quòd aliquis cogit enim implere opera virtutum, quæ facere non tenetur, non est peccatum acedia; sed à bono divino, cui oportet mentè adharere ex necessitate, seu præcepto.* Posterior definitionis pars sumitur ex S. Damasceno l. 2. de fid. orthodox. c. 14. dicente quòd

acedia est quadam tristitia aggravans, quæ scilicet ita deprimit animum hominis, ut nihil ei agere libeat.

Acedia ut sic non solum est peccatum speciale, sed & mortale ex genere suo, oppositum charitati. Nam, uti S. Thomas ait ibidem in corp. proprius effectus charitatis est gaudium de Deo. *Acedia autem est tristitia de bono spirituali, in quantum est bonum divinum. Unde secundum suum genus acedia est peccatum mortale.*

Sed considerandum est in omnibus peccatis, quæ sunt secundum suum genus mortalia, quòd non sunt mortalia, nisi quando suam perfectionem consequuntur; est enim consummatio peccati in consensu rationis: loquimur enim nunc de peccato humano, quòd in actu humano consistit, cuius principium est ratio. Unde si sit inchoatio peccati in sola sensualitate, & non pertingat usque ad consensum rationis, propter imperfectionem actus est peccatum veniale; sicut in genere adulterii concupiscentia, quæ consistit in sola sensualitate, non in voluntate plene, sed semiplene dumtaxat consentiente, est peccatum veniale (quale non esset, si voluntas nullo modo consentiret, ne imperfectè quidem: quia, ut Augustinus dicit in lib. de duab. animab. c. 10. *non nisi voluntate peccatur.* Et l. 1. Retract. c. 13. *peccatum nullo modo est peccatum, si non sit voluntarium.* Et l. 1. de Civit. c. 25. *concupiscentialis inobedientia... absque culpa est in corpore non consentientis*) si tamen pervenitur usque ad consensum rationis, est peccatum mortale: ita etiam & motus acedia in sola sensualitate quandoque est propter repugnantiam carnis ad spiritum; & tunc est peccatum veniale. Quandoque verò contingit usque ad rationem; quæ consentit in fugam & deestimationem boni divini, carne contra spiritum omnino, id est plene prævalente; & tunc manifestum est quòd *acedia est peccatum mortale.* Gravitas namque ipsius manifesta est ex magnitudine plurimorum præceptorum, quæ per eam violantur. Primò namque violatur primum & maximum mandatum diligendi Deum ex toto corde, tota anima, tota virtute. 2.º præceptum quòd quisque iubetur delectari in Domino Deo suo. 3.º præceptum desiderandi Deum suum. 4.º præceptum operandi salutem suam in timore & tremore. 5.º præceptum omni tempore vigilandi & orandi. 6.º præceptum in via mandatorum jugiter progrediendi, justitiamque esuriendi & sitiendi, &c. Quæ omnia ex Scriptura & Patribus elegantè deducta videri possunt apud Merbesium in Summa Christi. p. 1. q. 14. Et Natalem Alexandrum Theol. Dogm. & Mor. to. 8. l. 3. c. 12. a. 11.

CAPUT XXIII.

Acedia filia sex.

AS. Gregorio l. 31. Moral. c. 17. nuntiantur sequentes: *Malitia, rancor, pullanimitas, desperatio, torpor circa præcepta,*

235 *evagatio mentis circa illicita.*

Malitia est voluntarius horror, impugnationis, derisio & contemptus bonorum spirituum, & hominum qui bonis exemplis, monitis, exhortationibus & doctrinis suis ipsos convertere, & ad pietatem, vitamque christianam provocare satagunt. Quod profecto peccatum est gravissimum, charitati directe oppositum, characterque hominum reproborum, qui propterea in inferno turbabuntur timore horribili, penitentiam agentes, & praesens angustia spiritus gementes: hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, dumque vitia nostra corrigere, & nos ad meliorem vitam reducere conabantur, dicerentis & scommatibus velut Jansenistas & Rigoristas subsannabamus, cum iis de quibus scriptum est Psal. 68. *Adversum me loquebantur qui sedebant in porta: & in me psallebant qui bibeant vinum.* Sic enim Judaei insultaverunt Christo, & adhuc hodie membris ejus frequenter insultari testatur Augustinus enarratione in eum Psalmum. Sic insultantium verò malitia se participes efficiunt, qui eam fovent, imò ad eam ipsos quodammodo provocant, dum & ipsi Jansenistas & Rigoristas vocant, qui ejusmodi peccatores convertere, & ad vitam christianam juxta Sanctorum dogmata revocare conantur. Quia hoc pacto confirmant ipsos in malitia sua, sive in horrore, contemptu & derisione talium hominum.

236 Rancor est indignatio acediosorum adversus Superiores, Pastores, Confessarios, & alios, qui vitia ipsorum corrigere, ipsosque ad meliora compellere satagunt. Lethale peccatum esse colligitur ex Prov. 29. *Viro, qui corripientem durâ cervicè contemnit, repentinus ei superveniet interitum.* Et ratio est quia tales facti suo comprobant converti se nolle, nec proficere, sed in vitiis & eorum impoenitentia perseverare.

237 Pusillanimitas est vitiosa virium suarum diffidentia, quâ quis officia & opera difficilia & ardua, ad consilium spectantia, facultatem suam Dei gratiâ adjutam non excedentia, ex animi parvitate refugit. Est peccatum S. Thomas 2. 2. q. 133. a. 1. probat ex Coloss. 3. *Patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant.* Necnon ex eo quod *servus, qui acceptam pecuniam domini sui fodit in terram, nec operatus est ex ea, propter quendam pusillanimitatis timorem, punitur à Domino, ut habetur Matth. 25. & Luc. 19.* Estque mortale peccatum, dum ad ea officia vel opera vocatus à Deo, ea sibi à Superiore injuncta pertinaciter respuit ex animi parvitate. Ita S. Thomas ibidem ad 2. Nec exculatur ex hoc quòd ad istud officium indignum se reputat, vel incapacem. Ista namque falsa humilitas est, pusillanimitasque ipsius ex superbia oritur, dum nimis proprio sensui innititur, quo reputat se insufficientem ad ea, respectu quo-

Tom. I.

rum (judicio Superiorum) sufficientiam habet (ait S. Thomas ad 3.) Unde dicitur Prov. 26. *Sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias. Nihil enim prohibet quòd se quantum ad aliqua deiciat, & quantum ad alia se in sublime extollat.* Unde S. Gregorius in Pastoralis de Moyse dicit: *Superbus fortasse esset, si ducatum plebis innumera sine trepidatione suscipere; & rursus superbus existeret, si Authoris imperio obedire recusaret.*

238 Desperatio est vitium, quo quispiam de ultimi finis consecutione diffidens, omnem salutis curam abjicit. De ea fufius to. 2. ubi de vitiis spei oppositis.

239 Torpor est languor animi, quo quis præceptorum observantiam vel penitus omittit, vel ea negligenter, perfuntoriè & oscitanter implet. Mortale peccatum est, si præcepta graviter obligantia penitus omittat. Imò etiam si quis in tanta vivat salutis negligentia, ut negligere consueverit media illius (tamest ex se graviter non obligantia) sibi secundum statum ad quem à Deo vocatus est necessaria. Quia consuetudo ista graviter advertatur pluribus præceptis legis naturalis & divinæ, uti demonstravimus p. 1. cap. 22.

240 Sed & periculosus est, ad lethaleque peccatum disponit torpor quo præcepta perfuntoriè dumtaxat implentur. Quia fervorem in præceptis suis implendis Deus præcipit, dicens: *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis.* Unde Apostolus Rom. 12. *Sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, Domino servientes.* Propterea etiam S. Paulinus epist. 36. ad Macarium dicit, quòd *vicina morti labes est torpor animorum; & tunc dicit inimicus: Prævalui adversus eum, si & mentis oculos somnus oppresserit.* Et S. Isidorus l. 2. de summo bono c. 10. *Multos remissa converso in pristinos errores reducit, ac vivendi tempore resolvit. Eorum ergo exempla quisque conversus evita, ne dum timorem Dei à tempore incipis, rursus mundanis erroribus immergatur.* Et S. Bernardus serm. 5. in Ascens. Dom. *Invenire est homines pusillanimes & remissos, virgâ & calcatribus indigentes... abjiciamus eorum tepiditatem, quia periculosa est, & Deo solet etiam vomitum provocare.*

241 Nec minus periculosus est status eorum, qui jugiter non vigilant, ne vitiorum sentes, malaque germina in corde suo pullulent, nec exorta ferventibus studiis evellere student. Quia hoc est locum dare diabolo, pravorum desideriorum zizania seminandi in agro cordis nostri, Deo id permittente in pœnam negligentiae & fœcordiæ nostræ. Scriptum est enim Prov. 21. *Desideria occidunt pigrum.* Et 24. *Per agrum hominis pigri transiit, & ecce totum repleverant urtica, & operuerant superficiem ejus spine, & maceria lapidum divinæ protectionis destructa erat.*

242 Idem assero de iis, qui in christiana statûs sui perfectione viriliter proficere non conantur, ut talentum sibi à Patre cœlesti creditum

Hhhh 2

augeant, & fructificare faciant. Nam quòd ad id Christianus quisque graviter obligetur, talentorum parabola luculenter demonstrat.

243

Idem quoque asserere non dubito, de iis qui tempus à Deo sibi concessum ad peragendum salutis suæ negotium, in otio, ludis, inutilibus conversationibus, inanibus colloquiis, & sæculi voluptatibus transigere solent, segenes interim & pigri in iis quæ Dei sunt, ad Pœnitentiæque & Eucharistiæ Sacramenta raro admodum ex salutis incuria accedentes, v. g. semel in anno, pœnarum ecclesiasticarum & infamiæ metu compulsi. In iis quippe magna se prodit salutis incuria, nec tales sapiunt ea quæ Dei sunt, imò terrena sapiunt, nec tam quæ furtim sunt quarunt, quàm quæ super terram. Unde nec delectari volunt in Domino, nec gustare quàm suavis est Dominus; sed fodiunt sibi terrenarum consolationum cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Tales ex toto corde, tota anima, & tota fortitudine Deum diligere, nulla apparentia est. Major apparentia, quòd maledicti sint. *Maledictus enim qui facit opus Dei negligenter.* Vel sola notabilis prodigèntia pretiosissimi temporis, nobis concessi ut sapienter disponamus presentia nostra, recogitemus in amaritudine animæ nostræ præterita, futura quoque sollicitè providemus, ipsos arguit gravis delicti, maximè attento quadruplici debito gravissimo, quo vitam nostram, totumque tempus illius, primò debemus Deo Creatori & Authori nostro. Secundò Christo Redemptori, à quo empti sumus pretio tam magno. Tertio divinæ justitiæ, pro expiandis peccatis nostris. Quarto charitati propriæ, pro cælo nobis comparando; quem in finem principaliter, imò unice creati & redempti sumus. Quadruplex illud debitum pulchrè explicat S. Bernardus serm. 22. de divers. mellifluis hisce verbis: *Vis scire quæ, & quibus debeas? Primò Christo Jesu debes omnem vitam tuam: quia & ipse vitam suam posuit pro vita tua, & cruciatus amarus sustinuit, ne tu perpetuos sustineres. Quid tibi durum vel durum esse poterit, si totam vitam tuam pro ipsius obsequio in pietatis ac pœnitentiæ operibus consumpseris, cum recordatus fueris, quia ille in forma Dei, in die æternitatis suæ, in splendoribus Sanctorum ante Luciferum genuit, splendor & figura substantia Dei, venit ad carcerem tuum, ad limum tuum, infixus (ut dicitur) usque ad cubitos in limo profundi? Quid non suave tibi, cum tibi collegeris omnes amaritudines Domini tui, & rememoraveris, primùm quidem illarum infaniliū necessitatum; deinde laborum quos pertulit in predicando, fatigationum in discurrendo, tentationum in jejumando, vigiliarum in orando, lachrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo; postremò periculorum in falsis fratribus, convivorum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irisionum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium, quæ in salutem nostri generis, trigin-*

ta & tribus annis operatus & passus est in medio terra? Nunquid ut tu deliciareris? Nunquid ut tibi viveres? Nunquid ut tempus in nugis, facietis, visitationibus, conversationibus, colloquiis, & rebus inutilibus ad tuam oblectationem consumeres? Nunquid hoc dignum & justum est, postquam *indebita miseratione, gratuita & sic probata dilectione, inopinata dignatione, stupenda dulcedine, invicta mansuetudine, innocens Rex gloria pro te perditio peccatore, pro despiciatissimo vernaculo, imò vermiculo crucifixus est? ... Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Nonne si conferrentur in me omnes vitæ filiorum Adam, & omnes dies sæculi, & labores omnium hominum, qui fuerunt, qui sunt, & qui erunt, eos omnes tibi deberem, & quamvis omnes omnino tibi redderem, unicoque obsequio tuo consecrarem, nihil esset ad comparationem vitæ, dierum & laborum corporis illius, quòd spectabile & stupendum est virtutibus, etiam supernis, in conceptu de Spiritu sancto, in ortu de virgine, in vitæ innocentia, in doctrina affluentia, in conversationibus miraculorum, in revelationibus Sacramentorum? Vides quia sicut exaltatur cæli à terra, sic exaltata est vitæ illa à vitæ nostræ, quæ tamen posita est pro vitæ nostræ. Cum ergo ei donavero quidquid sum, quidquid possum, nonne istud est sicut stella ad solem, gutta ad fluxum, lapis ad turrim, granum ad acervum? Non habeo nisi minima tuo, imò minutissima, corpus & animam, vel potius unum minimum, voluntatem meam, & non dabo illam totam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis prævenit, qui toto se totum me comparavit?*

Sed nunquid huic soli debitor sum totius temporis, & totius vitæ meæ, cui vix parum aliquid retribuere possum, ac licet totum me, totamque vitam meam retribuero, nihil est in comparatione ejus quòd retribuit mihi? Exigim à me peccata mea futuram vitam meam, eamque totam, ut faciam fructus dignos pœnitentiæ, & recogitem omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et ad hæc quis idoneus?... Cum ergo quidquid vivis, quidquid sapis, quidquid habes, quidquid potes, huic uni ded. curveris, nunquid est vel inter aliqua computandum? Paulò ante vitam tuam pro vitæ suæ. Ch. isto reddideras, & nunc iterum eam totam præcedentium exigis recordatio peccatorum.

Quid si tertium tibi debitorem ostendam, qui non minus acriter quàm veraciter vendicat eam sibi? Puto quòd & tu tui erga te charitate non es destitutus, ideoque possidere desideras Civitatem, de qua dicitur: "Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei." Gloriam illam, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, regnum omnium sæculorum... Nonne ad hoc emendum, totum te, & quacumque; & undecumque contrahere poteris, dare oportebit? Et cum universa compleveris, non tamen putes esse condignas passionis hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in no-

244

245

Pars II. De septem peccatis capitalibus.

his. An sic impudens es, vel imprudens, ut minutum tuum, quod tibi tam Christi vita, quam peccati penitentia certam rapiunt, etiam ad hoc conquirendum vel auderes numerare?

246 Quid dices, si & quartum debitorem in medium adduxero, qui sibi etiam jure primatus sui, superiores tres cedere velit? Ecce in januis est, qui fecit calum & terram, & Creator tuus est; tu creatura. Tu servus, ille Dominus. Ille figulus, tu figmentum. Totum ergo quod es, illi debes, a quo totum habes, &c.

247 Cui ergo sapienti dubium esse potest grande peccatum esse, totam penè vitam suam, sive partem ejus longè majorem, quatuor debitoribus illis strictè debitam, subtrahere, in nugisque & vanis oblectationibus inutiliter prodigere? Vocabunt, vocabunt aliquando quatuor illi debitores, vocabunt adversum nos tempus sic deperditum, sibi que injustè subtractum, de eoque rationem rigidissimam exigent. Ideoque graviter monet Apostolus Ephes. 5. Videte fratres, quomodo cave ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.

248 Evagatio mentis est inquieti animi motus, quo propter tadium bonorum spiritualium & divinorum ad exteriora se transfert, ut ex iis delectationes vanas percipiat. Hujus peccati rei sunt homines curiosi, qui ad nihil aliud vacant, nisi aut dicere, aut audire aliquid novi, sicut Athenienses, de quibus Act. 17. vel in res & actiones alienas inquirere, ut nullis negotiis occupati, alios inquieti animi levitate perturbent. Quos Apostolus 2. Thesalon. 3. acriter reprehendit, dicens: Siquis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil operantes, sed curiosè agentes. Iis autem qui sunt ejusmodi denuntiamus. . . ut cum

silentio operantes suam panem manducem. Ejusdem quoque peccati rei sunt Ecclesiastici & Religiosi otiosi, inquieti, gyrovagi, qui huc illuc discurrere amant: quia ipsis nec oratio, nec solitudo, nec lectio sapientie, nec studium, sed iners otium placet. Contra quos videntur possunt S. Augustinus l. de oper. Monachor. Cassianus l. 10. de Cenob. Instit. c. 2. S. Nilus Abbas orat. 6. de aedia. S. Antiochus Monachus homil. 26. de eadem. Porro otium iners ac desidiosam proxima esse peccati mortalis occasionem, sacre nos Paginae docent Eccli. 33. Multam malitiam doctis otiositas. Ezech. 16. Hec fuit iniquitas Sodomæ. . . abundantia & otium ipsius, & fertilitas ejus. Prov. 12. Qui sectatur otium stultissimus est. Idem docent & Patres, a quibus otium dicitur pulvinar diaboli. Unde Chrysostomus in Catena Græc. Ignavia malitiam parit & fovet. Et Author sermonum ad Fratres in Eremo inter Opera S. Augustini editorum serm. 17. Quid otiose agere potes, nisi opera carnis? Nunquam quis eris colorum eris, si otiositatem amaveris.

Ex evagatione quoque mentis multiloquium nascitur, quod in gravia peccata precipitare solet, detractiones, rixas, discordias, &c. uti S. Gregorius observat l. 7. Moral. c. 17. Nec mirum, cum scriptum sit Psal. 139. Vanus linguosus non dirigitur in terra. Et Prov. 19. In multiloquio peccatum non deerit. Et c. 25. Sicut urbs patens, & absque murorum ambitu; ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quia enim humana mens murum silentii non habet (inquit Gregorius loco citato) patet inimici jaculis civitas mentis, & cum se per verba extra semetipsam ejicit, aperitam se adversario ostendit, quam tanto ille sine labore superat, quanto & hac eadem qua vincitur, contra semetipsam per multiloquium pugnat.

P A R S III.

De peccato originali, effectibusque ipsius.

Notitiam peccati originalis, effectuumque ipsius, Moralis exigit Christiana: utpote utilissimam ad mores, instructionemque Christianis omnibus necessariam, ut constabit ex dicendis cap. 13. & 14. constatque etiam ex dictis p. 1. c. 27. Sit itaque

C A P U T P R I M U M.

Peccatum originale, peccatum est verè ac proprie dictum.

Est de fide: utpote ab Ecclesia sæpius definitum contra Pelagianos; & novissimè à Tridentino sess. 5. in Decreto de peccato originali, contra hæreticos nostrorum temporum, contra quos anathema dicitur cuiuscumque ne-

ganti, per baptismum tolli totum id, quod verans & propriam peccati rationem habet.

Et merito, quia Apostolus Rom. 5. Per unum hominem (inquit) peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. Quem locum Ecclesia in sensu proprio semper intellexit, ut videre est in Concilio Milevitano circa annum 416. Can. 2. Et Arausiano II. anni 529. ubi originale vocat peccatum quod est mors anima, adeoque peccatum proprie dictum.

Item ex Ephes. 2. Eramus natura filii ire. Ergo (infert Augustinus) filii gehemæ. Unde Enchirid. c. 26. dicit quòd propter originale peccatum homo trahitur per varios errores, doloresque diversos ad illud extremum, cum de-